

Branş Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Oluşan Eğitim Farklılıklarına ve Velinin Sürece Katkısına İlişkin Görüşleri*

Opinions of Branch Teachers on The Differences in Education Occured in the Distance Education Process and The Contribution of the Parent to the Process

ÖZET

Uzaktan eğitim faaliyetleri bazı avantajları yanı sıra bir takım dezavantajlar da içermektedir. Bu durum öğrencilerin uzaktan öğrenmeye karşı algı düzeylerini olumlu veya olumsuz etkileyebilmektedir. Bu kapsamda sürecin paydaşlarından biri olan öğretmenlerin uzaktan eğitimle ilgili görüşlerini tespit etmek, uzaktan eğitim kapsamında uygulanan çalışmaların ve etkinliklerin niteliğini değerlendirmek bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Durum çalışması ise bu araştırmanın desenini oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim öğretim yılında Malatya'nın Yeşilyurt ve Battalgazi ilçelerinde görev yapan 10 branş öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden amaçlı örnekleme yöntemi ve maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi dikkat eksikliği yaşandığını ifade etmiş çözüm önerisi olarak ise fırsat eşitliğinin olması ile çözümlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenler yüz yüze ve uzaktan eğitim sürecinde en fazla "soru cevap" yöntemini kullandıklarını belirtmişlerdir. Uzaktan eğitim sürecinde oluşan sorunlar ve bu sorunlara çözüm önerilerine öğretmenler; fırsat eşitliğinin olmadığı, uzaktan eğitime hazır olunmadığı ve uzaktan eğitimde dikkat eksikliği yaşandığını ifade etmiş çözüm önerisi olarak ise fırsat eşitliğinin olması; araç gereç, internet gibi ihtiyaçlara bütün öğrencilerin ulaşabileceği bir yapının oluşturulması gerektiğini söylemişlerdir. Ortaokul öğretmenleri uzaktan eğitimin disiplinli öğrenciyi başarılı kılacağını düşünmüşlerdir. Ayrıca zamandan tasarruf edildiği ve süre iyi kullanıldığı takdirde daha çok örneklendirme ve soru çözümü gerçekleştirildiğini, uzaktan eğitimin teknolojik bağımlılığa neden olduğunu ve süreçte disiplinsizliklerin yaşandığına dikkat çekmişlerdir. Öğretmenler uzaktan eğitimde veli desteğinin öğrenmede en etkin özellik olduğunu, öğrenciyi uygun şekilde ortam hazırlaması gerektiğini, öğrencinin ders katılımını gözlemlemelerini ve öğrenciyi ait eksikliklerini gidererek öğrenci takibi yapmaları gerektiğini belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan Eğitim, Branş Öğretmenleri, Yüz Yüze Eğitim, Veli

ABSTRACT

Distance education activities include some advantages as well as some disadvantages. This situation may affect the perception levels of students towards distance learning positively or negatively. In this context, the aim of this study is to determine the views of teachers, who are one of the stakeholders of the process, about distance education, and to evaluate the quality of the studies and activities implemented within the scope of distance education. Qualitative research method was used in this study. The case study constitutes the pattern of this research. The study group of the research consists of 10 branch teachers working in Yeşilyurt and Battalgazi districts of Malatya in the 2020-2021 academic year. Purposive sampling method and maximum variation sampling method, which are non-random sampling methods, were used in the study. The data obtained in the research were analyzed by content analysis method. According to the results of the research, teachers stated that they mostly use the "question and answer" method in face-to-face and distance education processes. The problems that occur in the distance education process and the solutions to these problems are offered by the teachers; stated that there is no equality of opportunity, there is no preparedness for distance education and there is a lack of attention in distance education; They said that a structure that all students can access needs such as equipment and internet should be created. Secondary school teachers thought that distance education would make the disciplined student successful. In addition, they pointed out that if time is saved and time is used well, more exemplification and problem solving are achieved, distance education causes technological addiction and there is indiscipline in the process. Teachers stated that parent support is the most effective feature in learning in distance education, that they should prepare an environment suitable for the student, that they should observe the student's participation in the lesson, and that they should follow up the student by eliminating the deficiencies of the student.

Keywords: Distance Education, Branch Teachers, Face-To-Face Education, Parents

GİRİŞ

Gelişen ve gelişimi hızlıca devam eden iletişim teknolojileri vasıtasıyla fiziksel mesafeler kısalmış artık okul dışı mekanlarda da eğitim verilmesinin önü açılmıştır. Bu durum her geçen gün teknoloji ile birlikte uzaktan eğitimin de yaygınlık kazanmasına neden olmaktadır (Çok, 2021). Geçmiş yıllarda toplumların ütopya olarak kabul ettikleri uzaktan eğitim uygulamaları teknolojideki gelişmeler ile birlikte günümüzde global iletişim ağları üzerinden çok kolaylık şekilde uygulanabilir olmuştur (İşman, 2008).

Mehmet Demirhan¹

Ufuk Şahin²

Nejla Bayer Demirhan³

How to Cite This Article

Demirhan, M., Şahin, U. & Bayer Demirhan N. (2023). "Branş Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Oluşan Eğitim Farklılıklarına ve Velinin Sürece Katkısına İlişkin Görüşleri" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:9, Issue:107; pp:5178-5190. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/sss.67353>

Arrival: 28 December 2022

Published: 31 January 2023

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

* Bu çalışma 28 Aralık 2022 tarihinde 3. Uluslararası Anadolu Bilimsel Araştırmalar Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

¹ Doktora Öğrencisi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sınıf Öğretmenliği Bölümü, Adana, Türkiye

² Öğretmen., MEB, Malatya, Türkiye

³ Öğretmen., MEB, Malatya, Türkiye

Okulların kapanması eğitim-öğretim sürekliliğini sağlamak için öğretmenlere, öğrencilere, hükümetlere ve ebeveynlere çok büyük zorluklar getirmiştir (Chang & Satako, 2020). Uzaktan öğretimin, yüksek düzeyde öğrenme çıktılarına ulaşabilmek için özel beceriler gerektirdiği söylenebilir. Öğretmen ve öğrenciler çevrim içi derslere girmeden önce öncelikle bu konuda temel beceri ve bilgilere sahip olmalıdırlar (Toptaş, 2022). Öğretmenler, öğreten pozisyonunda oldukları için eğitim-öğretim sürecinde çok önemli role sahiptir. Bu konuları nedeniyle öğrencilere bilgi ve teknolojiyi aktarmalıdırlar. Öğrenciler ise kendilerine düşen sorumlulukları alarak bilgiyi ve teknolojik gelişmeleri öğrenmelidir (Arabacı, 2021).

Uzaktan eğitim genel manada, eğitimciler ve öğrencilerin farklı ortam ve zamanlarda olmaları nedeniyle derslerin işlenebilmesi ve öğrenmenin kolaylaşabilmesi amacıyla bilgi teknolojilerini aktif şekilde kullanmalarına dayalı olan öğretim yöntemi olarak ifade edilmektedir (Valentine, 2002). Uzaktan eğitim, eğitim sistemi içerisinde önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle ilgili kurum ve kuruluşlar (bakanlıklar, üniversiteler vd.) uzaktan eğitime gereken önemi vermelidir. Bireylerin ihtiyacı olan eğitim, uzaktan eğitimden yararlanılarak giderilmelidir. Eğitim kurumları önümüzdeki yüzyıllarda ancak bu sayede ayakta kalabilecektir. Bu nedenle uzaktan eğitime niçin ihtiyaç duyulduğu iyice açıklanmalıdır (İşman, 2008).

Uzaktan eğitim Türkiye’de 1960’lı yıllara kadar kavramsal olarak tartışılmıştır. 1970’li yıllarda farklı girişimler ile orta eğitim seviyesinde uzaktan eğitim çalışmalarına başlanmış, bazı tecrübeler edinilmiş ve az da olsa ilerlemeler kaydedilmiştir. 1980’den sonra Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi’nin kurulması ile birlikte bu uygulamalar yükseköğretime taşınmıştır. 1980’li ve 1990’lı yıllarda ilk, orta ve yükseköğretim düzeyinde uzaktan eğitim faaliyetleri olgunlaşarak büyük öğrenci kitlelerine ulaşan bir sistem haline dönüşmüştür. Bu yıllarda elde edilen başarılarla uzaktan eğitim ciddi bir ilgi ve kabul görmüştür. Bilgi ve iletişim teknolojilerinde 2000’li yıllarda başlayan ilerlemelerle uzaktan eğitimle sunulan eğitim fırsatları da artmıştır. Bugün ise ülkemizde milyonları bulan öğrenci sayısı ile eğitimde ana akımın önemli bir parçası haline gelmiştir (Bozkurt, 2017). Uzaktan eğitim yardımı ile birbirlerinden farklı ortamlarda ve kilometrelerce uzaklıkta bulunan öğrenci ve öğretmenler, bilgi alışverişi yapabilmekte ve kendi aralarında etkili iletişim kurabilmektedir (İşman, 2008). Uzaktan eğitim şeklinde yürütülen dersler senkron (eş zamanlı) ya da asenkron (eş zamansız) yürütülebilmektedir. Senkron olarak yürütülen derslerde sanal sınıf ortamında eğitimciler ve öğrenciler birbirleri ile canlı bir şekilde iletişim kurabilmektedir. Bu eğitim yönteminde öğrenciler anlık soru sorabilmekte, anlamadıkları hususları karşı tarafa iletebilmekte ve aktif tartışma olanağı elde edebilmektedir. Asenkron olarak yürütülen derslerde ise öğrenci istediği yerde ve zamanda internet üzerinden derslere erişebilmekte, daha önceden sisteme yüklü olan ses kaydı ve video gibi materyaller aracılığı ile dersleri takip edebilmektedir. Bu yöntemde eğitimciler ile iletişim anlık sağlanamamakta, öğrenciler anlamadıkları husus ve konuları soramamakta ve geri dönüt alamamaktadır (Serçemeli ve Kurnaz, 2020).

Mobil cihazlar vasıtası ile gerçekleştirilen uzaktan eğitim faaliyetleri bazı avantajları yanı sıra bir takım dezavantajlar da içermektedir. Bu durum öğrencilerin uzaktan öğrenmeye karşı algı düzeylerini olumlu veya olumsuz etkileyebilir (Gökbulut, 2021). Uzaktan eğitim gerek birey ve gerek toplum açısından birtakım imkanlar sağladığı gibi bazı sınırlılıkları da içerisinde barındırmaktadır. Yüz yüze eğitimdeki etkileşim ve iletişim uzaktan eğitimde kolay bir şekilde sağlanamayabilir. Öğrencilerin sosyalleşmesi zayıflayıp engellenebilir. Uzaktan eğitim, teorik derslerin ve disiplinlerin etkinliklerinde işleyebilirken, uygulamalı ders ve disiplinlerde etkin bir fayda sağlayamayabilir. Aynı şekilde tutum ve beceri kazandırılmasında yetersizlikler olabilir (Akyürek, 2020). Covid-19 sürecinde gerçekleştirilen uzaktan eğitim sürecinde öğretmenler kilit bir rol üstlenmiştir. Kısa süre içerisinde uzaktan eğitime uyum sağlayarak velileri desteklemeye başlamışlardır. Bu bağlamda uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlere önemli görevler düşmüştür. Sürecin paydaşlarından biri olan öğretmenlerin uzaktan eğitimle ilgili görüşlerinin tespit edilmesi, uzaktan eğitim kapsamında uygulanan çalışmaların ve etkinliklerin niteliğine ciddi katkılar sağlayacağı düşünülmektedir (Demir ve Özdaş, 2020).

Bu çalışmanın amacı branş öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik algıları ile yüz yüze eğitime yönelik algılarının farklılıkları, benzerlikleri, olumlu ve olumsuz olabilecek yönleri ile velilerin bu süreçteki rolleri hakkındaki düşüncelerini ortaya koymaktır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Yüz yüze ve uzaktan eğitimde öğretmenler hangi yöntemleri kullanmaktadır?
2. Uzaktan eğitim sürecinde yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri nelerdir?
3. Uzaktan eğitimin olumlu ve olumsuz yanları nelerdir?
4. Yüz yüze ve uzaktan eğitimde öğrenmenin gerçekleşmesi için nelere ihtiyaç duyulmaktadır?
5. Uzaktan eğitim sürecinde velilerin sorumlulukları ve veli-öğretmen-öğrenci iletişiminde dikkat edilmesi gerekenler nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma, algıların ve olayların kendi çerçevesinde, bütüncül bir şekilde ve gerçekçi olarak ortaya konulmasını amaçlayan, nitel sürecin takip edildiği yöntemleri ifade etmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Durum çalışması ise bu araştırmanın desenini oluşturmaktadır. Durum çalışması, araştırmacının güncel bir durum, gerçek yaşam veya belli bir zaman dilimindeki çoklu durumlara ilişkin bilgi kaynakları aracılığı ile derinlemesine bilgilerin toplandığı, bir durumu betimlendiği veya durum temalarının ortaya konulduğu nitel bir yaklaşımı ifade eder (Creswell, 2015). Bu çerçevede branş öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik algıları ile yüz yüze eğitime yönelik algılarının farklılıkları, benzerlikleri, olumlu ve olumsuz olabilecek yönleri ile velilerin bu süreçteki rolleri hakkındaki düşünceleri kendi söylemleriyle bütüncül bir bakış açısıyla incelenmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim öğretim yılında Malatya'nın Yeşilyurt ve Battalgazi ilçelerinde görev yapan 10 branş öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden amaçlı örnekleme yöntemi ve maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme yöntemi; derinlemesine araştırma yapabilmek için çalışmanın amacı bağlamında bilgi açısından zengin durumların seçilmesidir. Amaçlı örnekleme zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak vermektedir. (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Maksimum çeşitlilik örneklemesinde amaç görel olarak küçük bir örneklem grubu oluşturmak ve bu örnekleme çalışılan problemde taraf olan bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmaktır (Patton, 1987). Bu açıdan araştırmanın yapıldığı tarihte var olan salgın nedeniyle araştırmacılar probleme taraf olan farklı branşlardan öğretmenleri seçerek öğretmen çeşitliliğini sağlamaya çalışmışlardır.

Verilerin Toplanması

Araştırmadaki veriler 2020-2021 yılının ikinci yarısında yarı yapılandırılmış görüşme soruları ile toplanmıştır. Görüşme yapılmadan önce katılımcılara görüşme hakkında bilgi verilmiştir. Devlet okullarında görev yapan branş öğretmenleri ile Covid 19 pandemisi nedeniyle yüz yüze görüşme imkanı olmamış bu nedenle yarı yapılandırılmış görüşme formu şeklinde tasarlanan form, Google Drive üzerinden öğretmenlere gönderilmiş ve öğretmenlerin formdaki soruları cevaplamaları sağlanmıştır. Gönüllü öğretmenler Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri, Sosyal Bilgiler ve İngilizce branşlarının her birinde ikişer kişiden oluşmuştur. Öğretmenlerin yanıtları branşlarının baş harfleriyle ve rakamla kodlanarak belirtilmiştir. Buna göre kodlamalar şu şekilde olmuştur: T1, T2, M1, M2, FB1, FB2, SB1, SB2, İ1, İ2.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. İçerik analizi yönteminde yapılan işlem birbirine benzeyen verileri, belirli tema ve kavramlar çerçevesinde bir araya getirerek okuyucunun anlayabileceği bir şekilde düzenleyip yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu amaç doğrultusunda katılımcıların görüşleri tablolar oluşturularak sunulmuştur. Analiz sürecinde Nvivo 11 programından yararlanılmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmalarda geçerliliğin ve geçerliğin sağlanmasında “uzman görüşü” ve “uzman incelemesi” uygulanan çeşitli yöntemlerdendir (Merriam, 2015). Hazırlanan taslak görüşme formu alanında uzman bir kişinin görüşüne sunulmuştur. Geri dönütler doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılarak görüşme formuna son şekli verilmiştir. Nitel araştırmalarda fikirleri/alıntıları en doğal hali ile sunmak ve çalışma grubundan doğrudan alıntılar yapmak çalışmanın geçerliliğini arttırmaktadır (Büyüköztürk vd., 2019). Bu çalışmada araştırmacılar, çalışmanın geçerliliğini arttırmak için topladıkları verileri olduğu gibi aktarmışlardır. Katılımcıların görüşme sırasında rahat, içten ve samimi cevaplar vermeleri için, kimlik ve okul bilgilerinin hiçbir şekilde paylaşılmayacağı bilgisi verilmiş ve katılımcılardan onay alınmıştır. Ayrıca araştırma süreci ayrıntılı olarak anlatılmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde araştırmadan elde edilen verilere yönelik analizler yer almaktadır.

Yüz Yüze Eğitimde Öğrenmeyi Gerçekleştirmek İçin Kullanılan Yöntemler

Branş öğretmenlerinin yüz yüze eğitim esnasında öğrencilerde öğrenmeyi gerçekleştirmek için kullandıkları yöntemleri belirleyebilmek için “Yüz yüze eğitim sürecinde öğrenmeyi gerçekleştirmek için hangi öğretim

yöntemlerini kullanıyorsunuz ya da kalıcı öğrenme için neler yapıyorsunuz?” sorusu sorulmuştur. Branş öğretmenlerinin kullandıkları yöntemleri belirten içerik analizi sonucu Tablo 1’de özetlenmiştir.

Tablo 1: Yüz Yüze Eğitimde Öğrenmeyi Gerçekleştirmek İçin Kullanılan Yöntemler

Temalar	Kodlar	Katılımcılar	f
Geleneksel Yöntemler	Problem çözme	M1, M2, T1, FB2	4
	Sesli okuma	T1	1
	Anlatım	T2, SB1, FB2	4
	Tekrar	T2	1
	Video izletme	FB1	1
	Sunu	SB1, SB2	2
Çağdaş Yöntemler	Soru-cevap	M1, M2, T2, SB1, SB2, FB2	6
	Oyun	İ1, İ2	2
	Gösterip yaptırma	T1, M2	2
	Tartışma	T2, FB2	2
	Drama	T2	1
	Etkinlik	FB1	1
	Deney	FB1	1
	Beyin fırtınası	M2	1
	İşbirlikli çalışma	İ2	1
	Ödev yapılması	T2	1

Tablo 1 incelendiğinde yüz yüze eğitimde öğrenmeyi gerçekleştirmek için kullanılan yöntemleri belirlemek açısından iki tema oluşturulduğu görülmektedir. Öğrenciyi pasif kılan yöntemler temasında “problem çözme, sesli okuma, anlatım, tekrar, video izletme, sunu” kodlarının; öğrenciyi aktif kılan yöntemler temasında ise “soru-cevap, oyun, gösterip yaptırma, tartışma, drama, etkinlik, deney, beyin fırtınası, işbirlikli çalışma, ödev yapılması” kodlarının oluşturulduğu görülmektedir. Öğrenciyi pasif kılan yöntemler temasında “problem çözme ve anlatım” kodlarının frekansının dört kişinin yanıtlamasıyla daha yüksek olduğu görülmektedir. Öğrenciyi aktif kılan yöntemler temasında ise “soru-cevap” kodunun frekansının altı kişinin yanıtıyla en yüksek olduğu belirlenmiştir. Buna göre öğrenmenin gerçekleşmesinde branş öğretmenlerinin en gerekli gördüğü yöntemlerin problem çözme, anlatım ve soru-cevap olduğu söylenebilir.

Branş öğretmenlerinin bu soru kapsamında verdiği bazı örnek yanıtlar şu şekildedir:

“Derslerimde genellikle; düz anlatım, soru cevap, tartışma ve drama yöntemlerini kullanırım. Kalıcı öğrenme için mutlaka tekrar yapip evde ödevle desteklerim.” T2

“Anlatım, soru-cevap, tartışma, problem çözme gibi yöntemlerden yararlanıyorum. İlk önce derse başlarken dikkat çekici bir soru sorarak derse başlıyorum. Konunun sonunda ise neler öğrendiklerini ölçmek amaçlı soru-cevap yapıyorum.” FB2

“Soru-cevap, problem çözme, beyin fırtınası, gösterip yaptırma.”M2

Uzaktan Eğitimde Öğrenmeyi Gerçekleştirmek İçin Kullanılan Yöntemler

Branş öğretmenlerinin uzaktan eğitim esnasında öğrencilerde öğrenmeyi gerçekleştirmek için kullandıkları yöntemleri belirleyebilmek için “Uzaktan eğitim sürecinde öğrenmeyi gerçekleştirmek için hangi öğretim yöntemlerini kullanıyorsunuz ya da kalıcı öğrenme için neler yapıyorsunuz?” sorusu sorulmuştur. Branş öğretmenlerinin kullandıkları yöntemleri belirten içerik analizi sonucu Tablo 2’de özetlenmiştir.

Tablo 2: Uzaktan Eğitimde Öğrenmeyi Gerçekleştirmek İçin Kullanılan Yöntemler

Temalar	Kodlar	Katılımcılar	f
Öğrenciyi Pasif Kılan Yöntemler	Kazanıma ayrılan zaman	T2	1
	Tekrar	İ1	1
	Görsel sunular	SB1, SB2, T1	2
	Eğitim araçlarının kullanımı	FB1	1
	Videolar	FB1	1
	Anlatım	T1, İ2	2
	Problem çözme	M1, M2	2
	Soru-cevap	M1, M2, SB1, SB2, FB2	5
Öğrenciyi Aktif Kılan Yöntemler	Problem çözdürme	M1	1
	Sınavlar	İ2	1
	Ödevler	İ1, T2	2
	Metin analizi yaptırma	T1	1
	Yarışma	FB1, SB2	2
	Konuyu anlattırma	FB2	1

Tablo 2 incelendiğinde uzaktan eğitim sürecinde öğrenmeyi gerçekleştirmek için kullanılan yöntemleri belirlemek açısından tablo 1'deki gibi iki tema oluşturulduğu görülmektedir. Öğrenciyi pasif kılan yöntemler temasında “problem çözme, sesli okuma, anlatım, tekrar, video izleme, görsel sunu, eğitim araçları kullanımı, kazanım için ayrılan zaman” kodlarının öğrenciyi aktif kılan yöntemler temasında ise “soru-cevap, problem çözme, sınavlar, ödevler, metin analizi yaptırma, yarışma, konuyu anlattırma” kodlarının oluşturulduğu görülmektedir. Öğrenciyi pasif kılan yöntemler temasında “görsel sunular” kodlarının frekansının üç kişinin yanıtlamasıyla daha yüksek olduğu görülmektedir. Öğrenciyi aktif kılan yöntemler temasında ise “soru-cevap” kodunun frekansının beş kişinin yanıtıyla en yüksek olduğu belirlenmiştir. Buna göre öğrenmenin gerçekleşmesinde branş öğretmenlerinin en gerekli gördüğü yöntemlerin görsel sunu ve soru-cevap yöntemleri olduğu söylenebilir.

Branş öğretmenlerinin bu soru kapsamında verdiği bazı örnek yanıtlar şu şekildedir:

“Ödevlendirme ve kontrol ile küçük quizler uyguluyorum.” İ1

“Birebir soru-cevap, konu tekrarı, görsel sunular...” S1

“Müfredat ve konu sıralamasına uygun slayt ve görseller kullanırım. Yarışmalar yaparım. Tabi konuyla ilgili. Pekiştirme çok önemlidir. Bazen konuyla ilgili bildiklerini ve düşüncelerini sorarım.” S2

Ülkemizde Uzaktan Eğitim Sürecinde Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Ülkemizde uzaktan eğitim sürecinde yaşanan sorunlara ilişkin bilgi edinebilmek için branş öğretmenlerine “Ülkemizde uzaktan eğitim sürecinde yaşanan sorunlar nelerdir ve sizce nasıl bir yol izlenerek bu sorunlar giderilebilir?” sorusu yöneltilmiştir. Branş öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerilerini belirten içerik analizi sonucu Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3: Ülkemizde Uzaktan Eğitim Sürecinde Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Temalar	Kodlar	Katılımcılar	f	
Eğitimde Yaşanan Sorunlar	Dikkat dağıtan durumlar	M1, FB2	2	
	Disiplinsizlik	İ1	1	
	Derse katılmama	T1	1	
	Teknolojik cihazların eksikliği	T2	1	
	Veli ilgisizliği	SB1	1	
	Uzaktan eğitime hazır olmama	SB1, FB2	2	
	Toplum duyarsızlığı	İ2	1	
	Medya duyarsızlığı	SB1	1	
	Yanlış veli tutumları	M2	1	
	İnternet eksikliği	FB1	1	
	Fırsat eşitliğinin olmaması	T1, SB2	2	
	Çözüm Önerileri	Soru sormak	M1	1
		Veli desteği	İ1, FB2	2
Fırsat eşitliğinin sağlanması		T1, SB2, İ2	3	
Maddi destek		T2	1	
Eğitim altyapısının iyileşmesi		SB1, FB1	2	
Ailenin bilinçlendirilmesi	M2	1		

Tablo 3 incelendiğinde uzaktan eğitim sürecinde yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri şeklinde iki tema oluşturulduğu görülmektedir. Eğitimde yaşanan sorunlar temasında “dikkat dağıtan durumlar, disiplinsizlik, derse katılmama, teknolojik cihazların eksikliği, veli ilgisizliği, uzaktan eğitime hazır olmama, toplum duyarsızlığı, medya duyarsızlığı, yanlış veli tutumları, internet eksikliği ve fırsat eşitliğinin olmaması” kodlarının; çözüm önerileri temasında ise “soru sormak, veli desteği, fırsat eşitliğinin sağlanması, maddi destek, eğitim altyapısının iyileşmesi, ailenin bilinçlendirilmesi” kodlarının oluşturulduğu görülmektedir. Eğitimde yaşanan sorunlar temasında “dikkat dağıtan durumla, uzaktan eğitime hazır olmama, fırsat eşitliğinin olmaması” kodlarının frekansının iki kişinin yanıtlamasıyla daha yüksek olduğu görülmektedir diğer kodların ise frekansları bir olarak dağılım göstermektedir. Çözümler temasında ise “fırsat eşitliğinin sağlanması” kodunun frekansının iki kişinin yanıtıyla en yüksek olduğu belirlenmiştir. Buna göre uzaktan eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması hususu önem arz etmektedir.

Branş öğretmenlerinin bu soru kapsamında verdiği bazı örnek yanıtlar şu şekildedir:

“Bu süreçte en büyük eksikliğin öğrencilerin aynı oranda ders takibi yapmadığını ve öğretmen öğrenci ilişkilerinin yeterince oluşmadığını düşünüyorum. Fırsat eşitliği sağlanmalıdır.” T1

“En büyük sorunumuz internet. Sürekli internet sıkıntısı yaşayan çocuk bir süre sonra derslerden de kopuyorlar.” FB1

Uzaktan Eğitimin Yüz Yüze Eğitime Kıyasla Olumlu ve Olumsuz Yanları

Uzaktan eğitimin yüz yüze eğitimle kıyaslandığında olumlu ve olumsuz yanlarının belirlenmesi için branş öğretmenlerine “Uzaktan eğitimin; yüz yüze eğitime göre varsa olumlu ve varsa olumsuz yanları nelerdir?” sorusu sorulmuştur. Branş öğretmenlerinin uzaktan eğitimle yüz yüze eğitimi karşılaştırmasına yönelik içerik analizi sonucu Tablo 4’te özetlenmiştir.

Tablo 4: Uzaktan Eğitimin Yüz Yüze Eğitime Kıyasla Olumlu ve Olumsuz Yanları

Temalar	Kodlar	Katılımcılar	f
Olumsuz Yanları	Dikkatin dağılması	M1, T2, SB2	3
	Duygusal bağın olmaması	İ1, M2	2
	Öğrenci takibinin yapılamaması	T1	1
	Öğrenmenin zorlaşması	FB1, SB2	2
	Sağlık sorunları	FB2	1
	Çabuk sıkılma	FB2	1
	İletişimi zorlaştırma	SB1, M2, T2	3
	Öğrencilere uygun değil	İ2, M2	2
Olumlu Yanları	Yeterli soru çözümü	M1	1
	Sürenin iyi kullanımı	M1	1
	Salgının olumsuz etkisinden koruma	T2	1
	Yeterli tekrar	FB1	1
	Disiplinli öğrenciyi başarılı kılması	SB1, SB2	2
	Dersin hızlı işlenmesi	FB2	1

Tablo 4 incelendiğinde uzaktan eğitimin, yüz yüze eğitime kıyasla olumlu ve olumsuz yönlerini belirlemek açısından iki tema oluşturulduğu görülmektedir. Olumsuz yanları temasında “dikkatin dağılması, duygusal bağın olmaması, öğrenci takibinin yapılamaması, öğrenmenin zorlaşması, sağlık sorunları, çabuk sıkılma, iletişimi zorlaştırma, öğrencilere uygun değil ” kodlarının; olumlu yanları temasında ise “yeterli soru çözümü, sürenin iyi kullanımı, salgının olumsuz etkisinden koruma, yeterli tekrar, disiplinli öğrenciyi başarılı kılması, dersin hızlı işlenmesi” kodlarının oluşturulduğu görülmektedir. Olumsuz yanları temasında “dikkatin dağılması ve iletişimi zorlaştırma” kodlarının frekansının üç kişinin yanıtlamasıyla daha yüksek olduğu görülmektedir. Olumlu yanları temasında ise “disiplinli öğrenciyi başarılı kılması” kodunun frekansının iki kişinin yanıtıyla en yüksek olduğu belirlenmiştir. Buna göre uzaktan eğitimde öğrencideki dikkat dağınıklığı ve iletişimin zorlaşması olumsuz yanı olarak görünürken; olumlu olarak ise uzaktan eğitimin disiplinli öğrenciyi başarılı kıldığı söylenebilir.

Branş öğretmenlerinin bu soru kapsamında verdiği bazı örnek yanıtlar şu şekildedir:

“Uzaktan eğitim bireyselliğin daha çok hissedildiği bir ortam olduğundan öğrenmeye niyetli öğrenciler için iyi bir fırsat bence. Ama alıcının yani öğrencinin almaya kapalı olduğu zamanlarda tamamen verimsiz. Okul her durumda bire bir iletişimi kolay kıldığından ve öğrencinin dikkatinin dağılmasını engellediğinden çok daha verimli.” SB2

“Maalesef eğitimde uzaktan eğitimin herhangi bir olumlu yanı yoktur. Olumsuz yanı ise öğrenciyle ilişkinin yalnızca akademik bir bağ üzerinden yürütülmesi, öğrenciyle gerçek anlamda iletişim kurulamaması.” M2

Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrencide Oluşan Olumlu ve Olumsuz Tutumlar

Uzaktan eğitim sürecinde öğrencide oluşan olumlu ve olumsuz tutumların belirlenebilmesi için branş öğretmenlerine “Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerde oluşan olumlu ya da olumsuz tutumlar nelerdir?” sorusu sorularak yanıt bulunmaya çalışılmıştır. Uzaktan eğitim sürecinde öğrencinin olumlu ve olumsuz tutumlarını belirten içerik analizi sonucu özeti Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5: Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrencide Oluşan Olumlu ve Olumsuz Tutumlar

Temalar	Kodlar	Katılımcılar	f
Olumsuz Tutumlar	Sorumluluklardan kaçmak	M1, İ1, İ2, T1, SB1, SB2	6
	Teknoloji bağımlılığı	T1, T2, M2	3
	Çabuk sıkılma	T1	1
	İlgisizlik	T1, İ2	2
	Okul kültüründen uzaklaşma	T2	1
	Disiplinsizlik	T2, SB1, M2	3
	Öğrenme isteklerinin olmayışı	FB1	1
	Not kaygılarının olmayışı	FB1	1
	Öğrenen öğrenciyi ayırt edememe	FB2	1
	Öğrenci takibinin zorlaşması	FB2, İ2, SB2	3
	Asosyallik	SB2	1
	Dikkatin dağılması	SB2, İ2	2
	Gerçeklik algılarının zayıflaması	M2	1
	Olumlu Tutumlar	Salgının olumsuz etkisinden korunması	T1
Öğrencilerin okulun değerini anlamaları		T2	1

Tablo 5 incelendiğinde uzaktan eğitimde öğrencide oluşan olumlu ve olumsuz tutumları belirlemek açısından iki tema oluşturulduğu görülmektedir. Olumsuz tutumlar temasında “sorumluluklardan kaçmak, teknoloji bağımlılığı, disiplinsizlik vb.” kodlarının; olumlu tutumlar temasında ise “salgının olumsuz etkisinden korunması, öğrencilerin okulun değerini anlamaları” kodlarının oluşturulduğu görülmektedir. Olumsuz tutumlar temasında “sorumluluklardan kaçmak” kodunun frekansının altı kişinin yanıtlanmasıyla daha yüksek olduğu görülmektedir. Olumlu tutumlar temasında ise var olan iki kodun frekansının birer kişin tarafından yanıtlandığı belirlenmiştir. Buna göre uzaktan eğitimde olumsuz tutumların, olumlu tutumlara göre daha fazla olduğu düşüncesinin hâkim olduğu söylenebilir.

Branş öğretmenlerinin bu soru kapsamında verdiği bazı örnek yanıtlar şu şekildedir:

“Olumlu tutum olarak okulun değerini anladıklarını düşünüyorum. Olumsuz tutum olarak ise okul kültüründen uzaklaştıklarını, TV vb. bağımlılıkların arttığını ve disiplin eksikliklerini gözlemledim.” T2

“Dikkat dağınıklığı, derse karşı ilgide azalma, sorumlulukların zamanında yapılmaması” İ2

Yüz Yüze Eğitimde Öğrenmenin Gerçekleşmesi İçin İhtiyaç Duyulanlar

Yüz yüze eğitimde öğrenmenin gerçekleşmesi için ihtiyaç duyulanları belirlemek adına branş öğretmenlerine “Branşınızda öğrenciler tarafından öğrenmenin tam olarak gerçekleşmesi için yüz yüze eğitimde şunlar olursa öğrenme daha iyi şekilde gerçekleşir diyebileceğiniz neler var?” sorusu sorulmuştur. Yüz yüze eğitimde öğrenmenin gerçekleşmesi için ihtiyaç duyulanları belirten içerik analizi sonucu özeti Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6: Yüz Yüze Eğitimde Öğrenmenin Gerçekleşmesi İçin İhtiyaç Duyulanlar

Temalar	Kodlar	Katılımcılar	f
Öğrenci ile İlgili Durumlar	Aktif derse katılım	M1, FB2, İ2	3
	Ders yeterliliklerinin geliştirilmesi	T1, T2	2
	Deney yapılması	FB1, FB2	2
	Öğrencilerin özgüvenli olması	İ1, SB1	2
	Etkinlik yapılması	M2, SB2	2
Öğrenci ile İlgili Olmayan Durumlar	Donanımsal araç gereçler	İ1, İ2	2
	Kaynak kitap temini	T2	1
	Spor ve sanat alanları	SB1	1
	Yöntem çeşitliliği	SB2	1

Tablo 6 incelendiğinde yüz yüze eğitimde öğrenmenin gerçekleşmesi için ihtiyaç duyulan veya önerilen yöntemleri belirlemek açısından iki tema oluşturulduğu görülmektedir. Öğrenciyi ile ilgili durumlar temasında “aktif derse katılım, ders yeterliliklerinin geliştirilmesi, deney yapılması, öğrencilerin özgüvenli olması, etkinlik yapılması” kodlarının; öğrenci ile ilgili olmayan durumlar temasında ise “donanımsal araç gereçler, kaynak kitap temini, spor ve sanat alanları, yöntem çeşitliliği” kodlarının oluşturulduğu görülmektedir. Öğrenci ile ilgili durumlar temasında “aktif derse katılım” kodunun frekansının üç kişinin yanıtlanmasıyla daha yüksek olduğu görülmektedir. Öğrenci ile ilgili olmayan durumlar temasında ise “donanımsal araç gereçler” kodunun frekansının iki kişinin yanıtıyla en yüksek olduğu belirlenmiştir. Buna göre yüz yüze eğitimde öğrenmenin gerçekleşmesinde branş öğretmenlerinin öğrenmenin tam olarak gerçekleşmesi için en gerekli gördüğü durumların aktif derse katılım ve donanımsal araç gereçlerin olduğu söylenebilir.

Branş öğretmenlerinin bu soru kapsamında verdiği bazı örnek yanıtlar şu şekildedir:

“Materyal ve uygulama alanlarını destekleyecek donanımlar” İ1

“Fen dersi için öğrenmenin gerçekleşmesi, konuyu görmek yani deney düzeneği üzerinden anlatmak daha kalıcı olur diye düşünüyorum. Yaparak yaşayarak öğrenme fen için önemli.” FB2

Uzaktan Eğitimde Öğrenmenin Gerçekleşmesi İçin İhtiyaç Duyulanlar

Uzaktan eğitimde tam öğrenmenin gerçekleşmesi için ihtiyaç duyulanları belirlemek adına “Branşınızda öğrenciler tarafından öğrenmenin tam olarak gerçekleşmesi için uzaktan eğitimde şunlar olursa öğrenme daha iyi şekilde gerçekleşir diyebileceğiniz neler var?” sorusu branş öğretmenlerine sorularak cevap aranmıştır. Branş öğretmenlerinin bu soruya verdikleri cevaplardan oluşan içerik analizi sonucu tablosu aşağıda verilmiştir.

Tablo 7: Uzaktan Eğitimde Öğrenmenin Gerçekleşmesi İçin İhtiyaç Duyulanlar

Temalar	Kodlar	Katılımcılar	f
Öğrenci İle İlgili Durumlar	Tam katılım	İ1, T2, FB1	3
	Derslere devam zorunluluğu	T1, M1, M2, SB2	4
	Öğrencilerin duyarlı olması	SB1, İ2, FB2	3
Öğrenci İle İlgili Olmayan Durumlar	Veli desteği	İ1, SB1, SB2	3
	Ödevlerin yükleneceği platform	İ2	1
	Teknolojik araçların temini	T2, M2	2
	Medyanın duyarlı olması	SB1	1
	Eğitim araçlarının kullanımı	M1, FB1	2
	Videoların kullanılması	FB2	1
	Soru çözümü	T1	1
	Tekrar	SB2	1

Tablo 7 incelendiğinde uzaktan eğitimde öğrenmeyi gerçekleştirmek için yapılması gerekenleri belirlemek açısından iki tema oluşturulduğu görülmektedir. Öğrenci ile ilgili durumlar temasında “tam katılım, derslere devam zorunluluğu, öğrencilerin duyarlı olması” kodlarının; öğrenci ile ilgili olmaya durumlar temasında ise “veli desteği, ödevlerin yükleneceği platform, teknolojik araçların temini, medyanın duyarlı olması, eğitim araçlarının kullanımı, soru çözümü, tekrar” kodlarının oluşturulduğu görülmektedir. Öğrenci ile ilgili olmayan durumlar temasında “veli desteği” kodunun frekansının üç kişinin yanıtıyla en yüksek olduğu belirlenmiştir. Buna göre uzaktan eğitimde öğrenmenin gerçekleşmesinde branş öğretmenlerinin en gerekli gördüğü durumun veli desteği olduğu söylenebilir.

Branş öğretmenlerinin bu soru kapsamında verdiği bazı örnek yanıtlar şu şekildedir:

“Tam katılım ve veli desteği ile ödevlerin yüklenebileceği bir platform” İ1

“Uzaktan eğitim sadece öğretmenin anlattığıyla bırakılırsa hiçbir verim olmaz. Dersin ödev tekrarı ek soru çözümü ve ailenin de takip desteğiyle tamamlanması gerekir.” SB2

“Veli, öğrenci, medyanın duyarlı olması” SB1

Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrenmenin Gerçekleşmesinde Velilere Düşen Sorumluluklar ve Sorumluluklarını Yerine Getirme Durumları

Uzaktan eğitim sürecinde tam öğrenmenin gerçekleşebilmesi için velilerin sorumluluklarının neler olduğu ve bunları yerine getirme durumlarını belirleyebilmek açısından branş öğretmenlerine “Uzaktan eğitim sürecinde öğrenmenin gerçekleşmesinde velilere düşen görev ve sorumluluklar nelerdir? Uzaktan eğitim sürecinde veliler üzerine düşen görevleri yerine getirebiliyorlar mı?” sorusu yöneltilmiştir. Branş öğretmenlerinin verdikleri yanıtlardan oluşan içerik analizi sonucu Tablo 8’de özetlenmiştir.

Tablo 8: Uzaktan Eğitim Sürecinde Velilere Düşen Sorumluluklar ve Sorumluluklarını Yerine Getirme Durumları

Temalar	Kodlar	Katılımcılar	f
Sorumluluklarını Yapamama	Yeterince takip yapamama	T1	1
	Bilinçli olmama	T2	1
	Sorumluluklarını yerine getirememe	FB2, SB2	2
Sorumluluklar	Öğrenci takibi	M1, M2, T1, FB2, SB1, SB2, İ2	7
	Duyarlı olmaları	SB1, FB1	2
	Öğretmene güven	SB1	1
	Öğretmenle işbirliği	FB1, SB2, İ1	3
	Ders saatlerinin takibi	FB2	1
	Evde soru çözdürme	T2	1
	Etkinlik yapma	FB2	1
	Kurallara uymalarını sağlama	M2	1
	Öğrenciyi serbest bırakma	FB1	1
	Kabullenici olma	SB2	1

Tablo 8 incelendiğinde uzaktan eğitimde velilere düşen sorumluluklar ve sorumluluklarını yerine getirme durumlarını belirlemek açısından iki tema oluşturulduğu görülmektedir. Sorumluluklarını yapamama temasında “yeterince yapamama, bilinçli olmama, sorumluluklarını yerine getirememe” kodlarının; sorumluluklar temasında ise “öğrenci takibi, duyarlı olmaları, öğretmene güven, öğretmenle işbirliği, ders saatlerinin takibi vb.” kodlarının oluşturulduğu görülmektedir. Sorumluluklarını yapmama temasında “sorumluluklarını yerine getirememe” kodunun frekansını iki kişinin yanıtlamasıyla daha yüksek olduğu görülmektedir. Sorumluluklar temasında ise “öğrenci takibi” kodunun frekansının yedi kişinin yanıtıyla en yüksek olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlere göre veli sorumluluklarında veliye düşen en önemli sorumluluğun öğrenci takibi olduğu görülmektedir.

Branş öğretmenlerinin bu soru kapsamında verdiği bazı örnek yanıtlar şu şekildedir:

“Öğrencilerin dersi dinleyip dinlemediklerini kontrol etmemeliler. Evde öğrencinin dikkatini dağıtacak etkenleri uzaklaştırması gerekmektedir. En önemlisi de veli öğretmen işbirliğidir.” F1

“Ödev ve sorumlulukların vaktinde yapıldığı özenle yapıldığı veli tarafından kontrol edilip öğretmen ile paylaşılmalı. Derse giriş çıkışların dikkatle takip edilmesi gerekir.” İ2

Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretmen-Veli-Öğrenci İletişiminde Dikkat Edilmesi Gereken Unsurlar

Branş öğretmenlerine uzaktan eğitim sürecinde öğretmen-veli-öğrenci iletişimde nelere dikkat etmesi gerektiğinin yanıtını bulabilmek için “Sizce uzaktan eğitim sürecinde veli-öğretmen-öğrenci iletişimde nelere dikkat edilmeli?” sorusu yöneltilmiştir. Branş öğretmenlerinin iletişimde dikkat edilmesi gereken unsurları belirlemesini ifade eden içerik analizi sonucu Tablo 9’da özetlenmiştir.

Tablo 9: Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretmen-Veli-Öğrenci İletişiminde Dikkat Edilmesi Gereken Unsurlar

Temalar	Kodlar	Katılımcılar	f
Öğretmenle İlgili Durumlar	Sürekli iletişim	M1, M2, T2, SB1, SB2, FB1, FB2,	7
	Öğrenci ve velileri bilgilendirme	T1, İ1	2
	Veliyle paylaşım	FB1, İ2	2
	Ödev kontrolü	FB2	1
	İşbirliği	SB2, M2	2
Öğretmenle İlgili Olmayan durumlar	Sorumlulukların karıştırılmaması	İ1, M1	2
	Ciddiyet	T2, M2	2
	Öğrencilerden dönüt alma	SB1, T1	2
	Öğrencilere yardımcı olma	SB2, İ2	2
	Öğretmene güven	FB1, FB2	2

Tablo 9 incelendiğinde uzaktan eğitimde öğretmen-veli-öğrenci iletişimde dikkat edilmesi gereken unsurları belirlemek açısından iki tema oluşturulduğu görülmektedir. Öğretmenle ilgili durumlar temasında “sürekli iletişim, öğrenci ve velileri bilgilendirme, veliyle paylaşım, ödev kontrolü, işbirliği” kodlarının; öğretmenle ilgili olmayan durumlar temasında ise “sorumlulukların karıştırılması, ciddiyet, öğrenciden dönüt alma, öğrencilere yardımcı olma, öğretmene güven” kodlarının oluşturulduğu görülmektedir. Öğretmenle ilgili durumlar temasında “sürekli iletişim” kodunun frekansını yedi kişinin yanıtlamasıyla daha yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre öğretmen-veli-öğrenci iletişimde sürekli iletişimin en önemli madde olduğu görülmekte ve öğretmen-veli-öğrenci arasında sürekli iletişim bağının olması gerektiğine dikkat çekilmiştir.

Branş öğretmenlerinin bu soru kapsamında verdiği bazı örnek yanıtlar şu şekildedir:

“Sürekli iletişim halinde olunmalı” M1

“Bence en önemlisi iletişim sürekli olmalıdır. Çocuk ve aile uzaktan eğitim sürecini tatil olarak görmemeli ve ciddiye almalıdır. Karşılıklı iletişim doğru olursa uzaktan eğitimin olumsuz tarafları azalacaktır.” T2

TARTIŞMA VE SONUÇ

Yapılan araştırmada uzaktan eğitim veren ortaokul öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik algıları ile yüz yüze eğitime yönelik algılarının farklılıkları, benzerlikleri, olumlu ve olumsuz olabilecek yönleri ile velilerin bu süreçte rolleri hakkındaki düşünceleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu araştırmada beş farklı branştan on öğretmenin görüşlerine yer verilmiş ve değerlendirilmiştir.

Eğitimde olmazsa olmaz dört tane öge vardır. Bunlar öğrenme, öğretme, içerik ve de öğrenme sürecidir (Bakioğlu, 2015). Bu dört öğeden öğrenme ögesini etkileyen faktörlerden biri derste kullanılan yöntemler ve tekniklerdir. Her bireyin ve öğrenme tarzının farklı olması nedeniyle kullanılan yöntem ve tekniklerde öğrenciyi merkeze alan sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikler kullanılmalıdır (Bacanlı, 2010). Bu nedenle ilk iki sorumuzda yüz yüze eğitimde ve uzaktan eğitimde öğrenmeyi gerçekleştirmek için kullanılan yöntemlerin neler olduğu soruldu.

Araştırmanın birinci sorusunda ortaokulda görev yapan öğretmenlere yüz yüze eğitim sürecinde öğrenmeyi gerçekleştirmek için hangi öğretim yöntemlerini kullandıkları sorulmuş ve öğretmenler en fazla “soru cevap” yöntemini kullandıklarını belirtmişlerdir. Soru cevap yöntemi dışında problem çözme ve anlatım yöntemleri de yüz yüze eğitimde en çok yer verilen yöntemler olmuştur.

Araştırmanın ikinci sorusunda ortaokulda görev yapan öğretmenlere uzaktan eğitim sürecinde öğrenmeyi gerçekleştirmek için hangi öğretim yöntemlerini kullandıkları sorulmuş ve öğretmenler en fazla “soru cevap” yöntemi cevabını vermişlerdir. Birinci ve ikinci sorulara baktığımızda iki soruda da soru cevap yönteminin en fazla kullanılan yöntem olduğu görülmektedir. Bu da eğitim öğretim sürecinde soru cevap yönteminin uzaktan eğitime de yüz yüze eğitime de uygun bir yöntem olduğunu göstermekte ve öğretmenler tarafından sıkça kullanılmaktadır. Ayrıca diğer yöntemlere bakıldığı zaman yüz yüze olan eğitimde genelde öğrenci ve öğretmeni birlikte aktif olduğu yöntemlere rastlamak mümkünken; uzaktan eğitimde sadece öğrencinin veya sadece öğretmenin aktif olabileceği türden yöntemlere ağırlık verilmiştir.

Araştırmanın üçüncü sorusunda uzaktan eğitim sürecinde oluşan sorunlar ve bu sorunlara çözüm önerilerinin neler olduğu sorulmuştur. Alınan cevaplar doğrultusunda ortaokulda görev yapan öğretmenlerimiz fırsat eşitliğinin olmadığına, uzaktan eğitime hazır olunmadığına ve uzaktan eğitimde dikkat eksikliği yaşandığına dikkat çekmişlerdir. Çözüm önerisi olarak ise fırsat eşitliğinin olması; araç gereç, internet gibi ihtiyaçlara bütün öğrencilerin ulaşabilecek bir yapının oluşması gerektiğini söylemişlerdir. Özellikle kırsalda yaşayan öğrencilerin uzaktan eğitimde internet erişimi, teknolojik yetersizliklerde yaşadıkları sıkıntıların giderilmesi ve sürecin daha aktif olarak yürütülmesine katkı sağlayacaktır sonucuna ulaşılmaktadır. Özdoğan ve Berkant (2020) ve Gökçe (2008) yaptıkları çalışmada benzer bir sonuç elde etmiş ve uzaktan eğitimin en büyük dezavantajının fırsat eşitsizliği olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Can (2020) yaptığı çalışmada benzer şekilde uzaktan eğitim sisteminin altyapı açısından güçlendirilmesi gerektiğini tespit etmiştir.

Araştırmanın dördüncü sorusunda uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime göre varsa olumlu ve varsa olumsuz özellikleri nelerdir sorusu öğretmenlere yöneltilmiştir. Aslında ortaokulda görev yapan öğretmenlerimiz üçüncü soruda uzaktan eğitimde oluşan sorunları ve çözüm önerilerini sıralarken özellikle sorunlar kısmında yüz yüze eğitim ile kıyaslamalar yaparak uzaktan eğitimdeki sorunları söylemişlerdir. Ortaokul öğretmenleri olumlu özellik olarak uzaktan eğitimin disiplinli öğrenciyi başarılı kılacağını düşünmüşlerdir. Ayrıca zamandan tasarruf edildiği ve süre iyi kullanıldığı takdirde daha çok örneklendirme ve soru çözümü gerçekleştiğini de söylemişlerdir. Serçemeli ve Kurnaz (2020) yaptıkları çalışmada benzer şekilde uzaktan eğitimin zaman tasarrufu ve esneklik sağladığı sonucuna ulaşmışlardır. Fakat bunun yanında olumsuz özelliklerini de sıralamışlardır. Özellikle duygusal bir bağın olmadığını ve ayrıca hem bu nedenle hem de ortam sorunları nedeni ile dikkatin çabuk dağıldığını savunmuşlardır. Demir ve Özdaş (2020) yaptıkları çalışmada uzaktan eğitimin önemli bir kazanç ve memnun edici olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Özbay (2015) ise yaptığı çalışmada yüz yüze eğitime göre uzaktan eğitimdeki en önemli eksikliklerden birinin eğitimde kullanılan içerik eksikliği olduğunu belirtmiştir.

Araştırmanın beşinci sorusunda ortaokul öğretmenlerine uzaktan eğitimde öğrencilerde oluşan olumlu ve olumsuz tutumların neler olduğu sorusu yöneltilmiştir. Bu soruda olumsuz tutumların sayısının bir hayli fazla olduğu, olumlu tutumların ise daha az olduğu gözlemlenmiştir. Özellikle olumsuz özellik olarak öğrencilerin sorumluluklardan kaçtığı, uzaktan eğitimin teknolojik bağımlılığa neden olduğu, disiplinsizliklerin yaşandığına dikkat çekilmiştir. Olumlu özellik olarak ise süreç nedeni ile salgın hastalıktan korunmak adına uzaktan eğitimin faydalı olduğu görüşü ortaya çıkmış ayrıca okulun kıymetini anlamak adına olumlu etkisi olacağı da savunulmuştur. Uzaktan eğitim sürecinde ortaya çıkan materyal eksikliği, alt yapı aksaklıkları, sınırlı iletişimin

olması gibi yaşanan sorunlar öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik algılarını olumsuz yönde etkilemektedir (Uzun, Ünal, & Yamaç, 2013).

Araştırmanın altıncı sorusunda yüz yüze eğitimde öğrenmenin gerçekleşmesi için nelere ihtiyaç duyulduğu sorusu yöneltilmiştir. Ortaokul öğretmenleri genellikle derse aktif katılım ve bununla beraber deney yapılması üzerinde durmuştur. Ayrıca yeterli ve ilgi çekici materyallerin derse olumlu katkı sağlayacağına değinmişlerdir. Yüz yüze eğitimde öğrenciler arası etkileşimi uzaktan eğitime göre daha aktif gördükleri gözlenmekte ve buna bağlı olarak drama tarzı etkinliklere yer verilmesini de gerekli görmekteyirler. Birişçi (2013) yaptığı çalışmada benzer bulgular elde etmiş ve uzaktan eğitimde yüz yüze eğitime göre etkileşim sağlayamama ve derse motive olamama gibi problemlerin ortaya çıktığını belirtmiştir. Kaya (2002) bağımsız olarak ve kendi kendine öğrenme becerisi olmayan öğrencilerin uzaktan eğitimden istenileceği kadar faydalanamayacağını belirtmiştir. Sadeghi (2019) uzaktan eğitimde sınıf ortamındaki öğretimden farklı olarak öğrencilerin bireysel olarak çalışmaları gerektiği için sosyal etkileşimin sınırlı olduğunu belirtmiştir.

Araştırmanın yedinci sorusunda uzaktan eğitimde öğrenmenin gerçekleşmesi için nelere ihtiyaç duyulduğu sorusu yöneltilmiştir. Ortaokulda görev yapan öğretmenlerin altıncı sorudaki yüz yüze eğitimde öğrenmenin gerçekleşmesi için nelere ihtiyaç duyulduğu ile ilgili cevapları; yedinci soruda uzaktan eğitimde öğrenmenin gerçekleşmesi için nelere ihtiyaç duyulduğu sorularındaki cevaplarında farklı ihtiyaçlar belirtmişlerdir. Öğretmenlere göre uzaktan eğitimde veli desteğinin önemi ortaya çıkmaktadır. Öğretmenler uzaktan eğitimde veli desteğinin öğrenmede en etkin özellik olduğunu belirtmiştir. Ayrıca teknolojik araç temini ve tam katılımın sağlanmasının da öğrenmede rolü olduğu görüşler doğrultusunda çıkarılan sonuçlardandır. Adıyaman (2002) yaptığı çalışmada daha işlevsel bir uzaktan eğitim uygulaması için teknolojik aletlerin sürekli hazır bulunması gerektiğini belirtmiştir. Karakuş vd. (2020) yaptıkları çalışmada uzaktan eğitimde en çok ihtiyaç duyulan şeylerden birinin teknik aksaklıkların giderilmesi olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırmanın sekizinci sorusunda uzaktan eğitimde velilere düşen sorumlulukların neler olduğu ve sorumluluklarını yerine getirme durumunun olup olmadığı sorusu yöneltilmiştir. Eğitim için gerekli olan şartlardan biri de eğitime elverişli ortamı oluşturmaktır. Bu ortam okullarda idareler ve öğretmenler tarafından oluşturulmakta ve ortam eğitime elverişli hale getirilmektedir. Uzaktan eğitimde bu görev veliye düşmektedir. Bu nedenle bu soruda en öne çıkan cevap öğrenci takibidir. Öğrenci takibi öğrenci için öğrenciye uygun şekilde ortamı hazırlamak, derse katılımını gözlemek, öğrenciye ait eksikliklerini gidermektir. Bu nedenle öğrenci takibinin önemi bu çalışmada da görülmektedir. Çok (2021) yaptığı çalışmada benzer bir sonuç elde etmiş ve uzaktan eğitimin en büyük engellerinden birinin öğrenci başarısının değerlendirilmesi olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca velilerin öğretmenle iletişim halinde olmasının önemi de bu çalışmada görülmektedir. Öğretmenlerin bir kısmı da velilerin üzerine düşen sorumluluğu yeteri kadar yerine getirmediğini belirtmiştir.

Araştırmanın dokuzuncu sorusunda uzaktan eğitim sürecinde veli-öğretmen-öğrenci iletişimde nelere dikkat edilmeli sorusu yöneltilmiştir. Bu çalışmanın uygulandığı ortaokul öğretmenlerinin çok büyük bir çoğunluğu veli-öğretmen ve öğrencinin sürekli iletişim halinde olması, işbirliği yapılması gerektiği görüşünde birleşmiştir. Demir (2014) uzaktan eğitim sürecinde idealize edilmiş öğrenme hedef ve amaçlarına ulaşabilmek için her paydaşın belirlenen rolleri tam olarak yerine getirmesi gerektiğini belirtmiştir. Akyürek (2020) özellikle yardım almadan ve bireysel çalışmayan öğrencilerin uzaktan eğitimden etkili ve yeterli şekilde faydalanmalarının mümkün olmayacağını belirtmiştir.

Araştırmanın onuncu sorusunda bu çalışmayı uygulayan öğretmenlere ekleme istedikleri başka bir konu olup olmadığı sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin büyük kısmı bir eklemede bulunmamıştır. Görüş belirten öğretmenlerimiz uzaktan eğitimin kaliteli bir eğitim sunduğunu düşünmediğini, başka bir öğretmen ise kırsal kesimdeki öğrencilerin bu süreçten imkânsızlıklar nedeni ile zararlı çıktığını, bir başka öğretmen ise bu süreç sayesinde yüz yüze eğitimin kıymetinin anlaşıldığını belirtmiştir.

Uzaktan eğitim gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde gittikçe yaygınlaşarak kullanılmaktadır. Özellikle ekonomik ve fiziksel elverişsizlik sebebiyle başarılı ol(a)mayan örgün eğitimin eksikliklerini uzaktan eğitimin tamamlayacağını söylemek mümkündür. Zaman ve mekan sınırlarını ortadan kaldırarak her yaş kesiminin eğitim alma hakkına katkı sunması son derece anlamlı ve önemlidir (Kırık, 2014). Öyle görünüyor ki uzaktan eğitim artık hayatımızın bir parçası olma yolunda ilerlemektedir. Bu süreçte öğretmene, öğrenciye, velilere ve MEB'e büyük görevler düşmektedir. Her sistem içerisinde olumlu ve olumsuz özellikler olacaktır. Uzaktan eğitim sürecinde de bu durum böyledir. Önemli olan olumsuz özellikleri en aza indirerek, olumlu özelliklerini de artırarak bu eğitim sürecinden daha çok verim almaktır.

KAYNAKÇA

- Adıyaman, Z., & Müdürlüğü, M. E. T. G. (2001). Uzaktan eğitim yoluyla yabancı dil öğretimi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology TOJET*, 1(11), 92-97.
- Akyürek, M. İ. (2020). Uzaktan Eğitim: Bir Alanyazın Taraması. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 1-9.
- Arabacı, S. (2021). Öğretmenlerin uzaktan eğitim algısı ve öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları. Yüksek Lisans Tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Erzincan.
- Bacanlı, H. (2010). *Eğitim psikolojisi* (15. Baskı). Ankara: Pegem Yayınları.
- Bakioğlu, A. (2015). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Birişçi, S. (2013). Video konferans tabanlı uzaktan eğitime ilişkin öğrenci tutumları ve görüşleri, *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*, 2(1), 24-40.
- Bozkurt, A. (2017). Türkiye’de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 85-124.
- Can, E. Coronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 11-53.
- Chang, G. C., & Satako, Y. (2020). *How are countries addressing the Covid-19 challenges in education? A snapshot of policy measures*. <https://gemreportunesco.wordpress.com/2020/03/24/how-are-countries-addressing-the-covid-19-challenges-in-education-a-snapshot-of-policy-measures/>, web adresinden 25 Kasım 2020 tarihinde edinilmiştir.
- Creswell, J. W. (2015). *Nitel araştırma yöntemleri. Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni* (M. Bütün ve S. B. Demir, Çev. Ed.). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çok, C. (2021). Öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin öz-yeterlik algısı ve pandemi sürecinde uzaktan eğitimde karşılaştıkları engeller. Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Demir, F., & Özdaş, F. (2020). Covid-19 sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 273-292.
- Gökbulut, B. (2021). Uzaktan eğitim öğrencilerinin bakış açısıyla uzaktan eğitim ve mobil öğrenme. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 11(1), 160-177.
- Gökçe, A. T. (2008). Küreselleşme sürecinde uzaktan eğitim. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (11), 1-12.
- İşman, A. (2008). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Karakuş, N.; Ucuzsatar, N.; Karacaoğlu, M. Ö.; Esendemir, N.; Bayraktar, D. (2020). Türkçe öğretmeni adaylarının uzaktan eğitime yönelik görüşleri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (19), 220-241. DOI: 10.29000/rumelide.752297.
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kırık, A. M. (2014). Historical development of distance education and the situation in Turkey. *Marmara Journal of Communication*, (21), 73-94.
- Merriam, S. B. (2015). Qualitative research: Designing, implementing, and publishing a study. In *Handbook of research on scholarly publishing and research methods* (pp. 125-140). IGI Global.
- Özbay, Ö. (2015). Dünyada ve Türkiye’de uzaktan eğitimin güncel durumu. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, (5), 376-394.
- Özdoğan, A. Ç., & Berkant, H. G. (2020). Covid-19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin paydaş görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 13-43.
- Patton, M. Q. (1987). *How to use qualitative methods in evaluation* (No. 4). Sage.
- Sadeghi, M. (2019). A shift from classroom to distance learning advantages and limitation. *International Journal of Research in English Education*, 80-88.

Serçemeli, M., & Kurnaz, E. (2020). Covid-19 pandemi döneminde öğrencilerin uzaktan eğitim ve uzaktan muhasebe eğitimine yönelik bakış açıları üzerine bir araştırma. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademik Araştırmalar Dergisi*, 4(1), 40-53.

Toptaş, T. H. (2022). *Pandemi sürecinde uzaktan eğitim veren öğretmenlerin öz-yeterlik alguları ile uzaktan eğitim tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Uzun, A. M., Ünal, E., ve Yamaç, A. (2013). Service teachers' academic achievements in online distance education: The roles of online self-regulation and attitudes. *Turkish Online Journal of Distance Education- TOJDE*.

Valentine, D. (2002). Distance learning: promises, problems, and possibilities. *Online Journal of Distance Learning Administration*, 5(3).

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.